

KATEHEZA MLADIH

Materijali za odgoj mladih u vjeri

JA IZABRAH VAS

(Iv 15,16)

Zagreb, 2000.

Nakladnici:
ALFA d.d.
Zagreb, Nova Ves 23a
FRAMA
Zagreb, Kaptol 9

Za nakladnike:
Miro Petrić
fra Ivica Jagodić

Središnja nadbiskupijska i
fakultetska knjižnica u Đakovu

700006975

Uredničko vijeće:
fra Ivica Jagodić, fra Petar Cvekan, fra Krunoslav Kocijan, Klara Jelenić, Stjepan Stipić,
Kristina Anić, Tina Zdravkić, Mate Alvir, Mario Miloš

Grafički uredio:
Željko Filetin

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb

UDK 268

Ja izabrah vas : materijali za odgoj mladih u vjeri / <uredničko vijeće
Ivica Jagodić... et al.> . – Zagreb : Alfa • Framo, 2000.

ISBN 953-168-268-2 (Alfa)

400816030

15389

268

JA1

Tisak:
Offset Markulin
Lukavec

Naklada:
1000 primjeraka

2.6.4. POMIRENJE

Uvodna misao

Na svom putu nakon krštenja, iako nas euharistija nadahnjuje i pomaže, ipak smo uvijek slabi. Vjerniku se uvijek može dogoditi da se sablazni o evanđelje i da se udalji od Gospodina. U tom kontekstu grijeha, sakrament pomirenja ima cilj da ponovno u nama rasplamti ljubav prema Bogu i da nas potpuno vrati k njemu. Da bismo doživjeli taj povratak, nije dovoljno priznati da smo pogriješili i tražiti oprost, nego je potrebno iz temelja se izmijeniti, što samo Bog može u nama izvesti. U središtu sakramenta pomirenja nije čovjek i njegovo nastojanje, ponekad gorko, da učini bilancu svoga života, već, naprotiv, ljubav Božja, onoga koji nas poziva i vodi putem svetosti. I u slavljenju ovoga sakramenta vjernici imaju poteškoća i nesigurnosti. Ima dosta onih koji nor-

malno doživljavaju susret s Kristom u euharistiji, a i ne osjećaju potrebu za sakramentom pomirenja. Ima mnogo razloga za to: od lijenosti zbog koje se stalno odgađa ispovijed, od poteškoće kako se iskreno obratiti nekom svećeniku preko gubitka osjećaja što je grijeh do pomanjkanja vjere i nade da je moguće promijeniti život.

Ipak, znamo što znači kad nam se oprašta, ili što znači moći ponovo uspostaviti neki odnos u ljubavi, ili početi opet iz početka ne gubeći poštovanje drugih... Sve ovo traži od nas da izađemo iz svoje izoliranosti, iz zatvorenosti i da se otvorimo daru koji nam dolazi odozgor, posredstvom Crkve.

ISUS, LICE BOŽJEG MILOSRDA

Svojom riječi, djelima, čitavim svojim životom Isus je iskazivao prema grešnicima Božje milosrde i opraštanje. On je došao da nas oslobodi od ropstva grijeha (Iv 8,34-36) i da nas pozove "iz tame... k divnom svjetlu" (1 Pt 2,9).

Evangelist Marko naglašava kako je Isus započeo svoje poslanje pozivajući na pokajanje i obraćenje, na prihvaćanje radosne vijesti o Božjem milosrđu: "Obratite se i vjerujte evanđelju!" (Mk 1,15). Ali Isus ne poziva samo na obraćenje nego prihvaća grešnike, pomiruje ih s Ocem, oprašta i spašava, daje svoj život i uskrsava radi našeg pomirenja.

Apostolima i zajednici učenika – oni su i sami bili prvi grešnici kojima je oprosteno – on povjerava poslanje da svima nose znakove milosrda i praštanja: "Primite Duha Svetoga. Kojima otpustite grijeha, otpuštaju im se; kojima zadržite, zadržani su" (Iv 20,22-23). Kao Krist, tako i Crkva neprestano poziva ljude da se obrate od grijeha, da prihvate Božje milosrde i da ga slave u sakramentima. Ona je i sama svjesna da je pozvana ići neprestano putem obraćenja i pokore, prosvjetljena Božjom riječi i potpomognuta milošću sakramenata, po daru Duha.

Slavljenje krštenja i euharistije jasno pokazuje, na pravi i temeljni način, Kristovu pobjedu nad grijehom i dar pomirenja, što ga Crkva, po Kristovoj zapovijedi, slavi u sakramentu pokore i pomirenja.

Ovaj sakrament – u različitim liturgijskim oblicima u kojima ga Crkva slavi kroz povijest i danas – najdjelotvorniji je izraz onog procesa ili puta obraćenja i pomirenja na koji smo pozvani svi u Crkvi, na slavljenje i ispovijedanje, uvijek i prije svega, Božjeg milosrda i praštanja, Boga koji može preobraziti i izliječiti naše srce, naše odnose, naša situacije obilježene grijehom.

Poslije krštenja, sakrament pokore je znak i sredstvo kojim dar milosti i pomirenja Kristova uskrsnuća može pobijediti naš grijeh. "Voda i suze ne nedostaju Crkvi: krsna voda i suze pokore" (sv. Ambrozije).

OPROŠTENJE U ZAJEDNICI I PREKO NJE

Sakrament pomirenja nije ništa čudnovato, ako dobro promotrimo na koje sve načine Bog neprestano spašava ljude i pogledamo kakvo je kršćansko poimanje grijeha i oproštenja. Grijeh je uvijek vertikalno usmjeren, stiže do Boga, a u isto vrijeme je zajednički, zahvaća i zajednicu.

Biblija vrlo dobro zna da grešnik ne može neposredno povrijediti Boga: "Ako griješiš, što si mu uradio?" pitali su Joba govoreći o Bogu (Job 35,6). Uz sve to, ipak je istina da grijeh dopire do Boga, jer je Bog postao ranjiv radi svoje ljubavi prema čovjeku. David je učinio veliku nepravdu jednom čovjeku, ali uzvikuje: "Tebi, samom tebi ja sam zgriješio" (Ps 51,6).

Božja ranjivost dostigla je vrhunac u utjelovljenju: Sin Božji je postao čovjekom, dao je sama sebe za ljude i poistovjetio se sa svakim čovjekom. Pred Isusovim križem one riječi psalmiste "Tebi samom ja sam zgriješio" poprimaju vrlo konkretno značenje.

U kršćanskom poimanju grijeh – bilo koji grijeh – ide izvan pojedinca i zahvaća zajednicu, muči je i ne da joj da bude onakva kakva bi trebala biti. Grijeh ranjava Crkvu iznutra i izvana; iznutra, jer je razlog sablazni za braću, a najviše zato što opterećuje život same zajednice sprečavajući je da donese one plodove svetosti na koje je pozvana; izvana, zato jer zamračuje vidljivost Crkve i ne dopušta joj da bude "znak podignut za narode" (AG, 36;), ometa je u njezinu zadatku da bude Božja "transparentnost".

I kao što grijeh ima crkvenu dimenziju, tako i Božje praštanje. Bog nam oprašta pojedinačno, jednome po jednome, ali uvijek u Crkvi i kroz Crkvu. To nije samo zato jer je oprost nije povratak i Crkvi, osim Bogu, nego zato što Božje milosrđe, kao i svako drugo djelo spasenja zahvaća pojedine ljude u zajednici i preko zajednice.

Zato je razumljivo da je svećenik službenik oproštenja u ime Kristovo upravo po svom položaju službenika crkvene zajednice. Stoga on nikada nije sâm jer je u njemu Krist koji oprašta, a tu je uključena, i zauzeta cijela kršćanska zajednica.

Razumljivo je i to zašto slavljenje sakramenta pomirenja nije nikad individualno, nego je uvijek zajedničko. Ovo je posebno naglašeno u onom obliku zajedničkog slavljenja ovog sakramenta što ga predlaže obred za pomirenje većeg broja ljudi uz pojedinačnu ispovijed i odrešenje.

SVIJEST O GRIJEHU I OČEKIVANJE MILOSRĐA

Kad je sakrament pomirenja toliko bogat i važan za kršćanski život, kako to da ga mnogi zanemaruju ili ne slave na odgovarajući način? Već smo vidjeli da može biti mnogo uzroka tome, ali uglavnom se osjeća potreba, u svjetlu vjere, odgajati za ispravniju svijest o grijehu i pripremati za razne momente i ponašanja koji vode pravim putem pomirenja.

Neki smatraju da je grijeh samo ono što činimo protiv blišnjega, pa se pitaju zašto bi tražili oproštenje od Boga? Tko tako misli, taj nije razumio dublju dimenziju grijeha, to jest u odnosu prema Bogu. I kad je izravno protiv blišnjega, grijeh uvijek ima vertikalni smjer.

Ima i onih koji shvaćaju da grijeh ima vertikalni smjer i zato smatraju da je oprostenoje privatna stvar, između njih i Boga, te pitaju nije li dovoljno zatražiti iskreno oprostenoje od Boga? Čemu ispovijedati svoj grijeh nekom čovjeku? Koji tako razmišlja, ne shvaća crkvenu dimenziju grijeha, svakoga grijeha.

Iza ovih razloga, koji su sigurno važni, stoji i jedan još teži faktor, a to je da mnogi ne shvaćaju više sam smisao grijeha. Zato ima više od jednog razloga. Prvi je u tome što se sve manje osjećamo grešnicima, zato jer se sve manje osjećamo slobodnima. Psiholozi, psihoanalitičari i sociolozi često govore o uvjetovanostima sredinom i psihološkim kompleksima koji djeluju na odgovornost naših djela i misli. Zato smo svi više skloni osjećati se žrtvama nego krivcima; žrtvama drugih i društva, nedostatka odgoja, roditelja koji nas ne razumiju, prijatelja koji nas razočaravaju, živčanog sustava, umora i tako dalje. I baš zato što smo žrtve, mislimo da imamo pravo zahtijevati brigu i pomoć, radije nego da shvatimo da se trebamo ponizno ispovijediti. Tako se onda udaljujemo od ispovijedi; ili u njoj tražimo utjehu i ljudsko razumijevanje od strane nekog svećenika, a ne Božje oprostenoje.

Jedan drugi razlog zbog kojega se manje osjećamo grešnicima je sekularizam, koji je postao dio našeg mentaliteta i našeg života. Pitamo se kako Boga može zanimati ovo ili ono iz našeg svakidašnjeg života. Sve uzimamo olako i ne osjećamo krivnju: interesi su interesi, poslovi su poslovi, život ima svoje zahtjeve; a što se pak tiče spolnosti, kaže se da se treba osloboditi starih kompleksa i frustrirajućih tabua.

Još jedan mogući razlog udaljavanja od sakramenta pokore, posebno od čestog ispovijedanja, jest rašireno mišljenje da je smrtni grijeh vrlo rijedak. Ali je li baš tako? Postoji opasnost da ne uvidimo u sebi neko složeno stanje koje, bez obzira na pojedine grijehe, postaje stanjem praktičke nevjere. Kad bismo se znali iskreno pokajati i shvatiti da nam je potrebno Božje oprostenoje za naše svakidašnje grijehe, gledajući u njima objektivni izraz stvarne nevjere čemu smo uvijek izloženi, vjerojatno bi nam bilo jednostavnije i prirodnije pristupiti sakramentu ispovijedi pa i onda kad ona nije prijeko potrebna.

Da prihvatimo put pokore i sam sakrament pomirenja, najvažnije je biti u savjesti što više svjestan grijeha kao i Božjeg milosrđa i dragovoljnog praštanja.

PUT POMIRENJA

Za sakrament pomirenja potrebno je: slušati Božju riječ koja nas potiče na povjerenje u Božje milosrđe i priznati da smo grešnici potrebni oprostenoja; pokajanje, to jest žaljenje zbog grijeha i želja za novim životom; ispovijedanje grijeha, nakon ispita savjesti i priznanje grijeha; zadovoljština, kao obećanje da ćemo se popraviti i ispraviti nanese štete; odrješenje, kojim, posredstvom Crkve Bog udjeljuje oprostenoje. Iz svega ovoga možemo zaključiti što je potrebno za dobru ispovijed, to jest za pravi i istinski put pokore, koji katehetska tradicija, sa svoje strane, obično pedagoški raspoređuje u četiri etape: ispit savjesti, žaljenje zbog grijeha, odluka da više nećemo griješiti, ispovijedanje grijeha i zadovoljština ili pokora.

Ispit savjesti nije suočavanje sa samim sobom niti s drugima, nego s Božjom riječi. Kad se suočavamo sa samima sobom i sa svojim idealima, možemo otkriti svoje pogreške, ali to još nije potpuna svijest o grijehu kao uvredi Boga. Svijest da smo grešnici, to je Božji dar. Velika je razlika između svijesti o krivnji i svijesti o grijehu. Svjesni grijeha postajemo kad slušamo Riječ, unutar pravog doživljaja vjere. Adam postaje svjestan svoga grijeha kad mu prilazi Bog (Post 3,8). Prorok Izaija postaje svjestan svoje nečistoće u viđenju Gospodina (Iz 6,5). A Petar, upravo kad shvati istinu o Isusu, tada uvidi da je grešnik (Lk 5,8); tako se dogodilo i Zakeju (Lk 19,8). A Pavao je shvatio da je u tami kad ga je Krist obasjao svjetlom (Dj 9,1-9): Jedino u svjetlu Riječi ispit savjesti nam može pomoći da pravo upoznamo sebe i Boga ili bolje, da pravo razumijemo sebe pred Bogom.

Žaljenje zbog grijeha i odluka da više nećemo griješiti, kako naglašava obred pokore usko su povezani: ovaj drugi je iskrenost onog prvog. Možemo reći da oni tvore jedan jedini čin koji je, od svega onoga što se traži, na prvom mjestu. Kajanje za grijeha nije obično razočaranje ili žaljenje što smo sagriješili, nego žalost što smo uvrijedili Gospodina odbacivši njegovu ljubav. Iz ovoga slijedi molba za oprost i odluka da ćemo promijeniti život. Ta molba i odluka se, međutim, na oslanjaju prije svega na iskrenost naše volje – koja isto mora biti prava i potpuna – nego na Božjoj dobroti i snazi Gospodnjoj.

Ispovijedanje grijeha pred zajednicom ili službenikom koji djeluje u ime Kristovo i predstavlja zajednicu, gesta je kojom grešnik izlazi iz sebe, iz svog posebnog odnosa s Bogom, te svoj osobni slučaj stavlja pred Crkvu. Tom gestom priznaje da grijeh i milosrđe imaju vezu sa Crkvom. Ta gesta istovremeno pokazuje ovisnost i povjerenje: više nego ispovijedanje grijeha, to je radosno ispovijedanje Božje ljubavi koja prašta.

Svećenikovim određenjem put pomirenja dostiže najvišu točku. To je odgovor Crkve grešniku koji izražava želju da se obrati, odgovor koji je vidljivi znak Božjeg praštanja. Božje oprostjenje nas vraća nama samima i našoj slobodi. Ono je mnogo više od običnog praštanja među ljudima jer Božje praštanje obnavlja i ponovo stvara. S pravom kaže psalmist Gospodinu, među ljudima jer Božje praštanje obnavlja i ponovo stvara. S pravom kaže psalmist Gospodinu, kad traži oprostjenje: "Čisto srce stvori mi, Bože, i duh postojan obnovi u meni" (Ps 51,12). Grijeh je duboko ukorijenjen u čovječjem srcu. Nije dovoljno da ga Bog zaboravi jer bi se čovjek odmah vratio svome grijehu. Potrebno je oprostjenje koje će donijeti preobrazbu, novo stvaranje. Božja dobrota nije dovoljna, već je potrebna njegova stvaralačka moć, njegova milost.

Zatim treba izvršiti zadovoljštinu ili pokoru, to je čin koji bi trebao pridonijeti pročišćenju našega života i na neki način nastojati ispraviti štetu koju smo svojim grijehom nanijeli braći. Prihvatajući je od svećenika time izražavamo svoje prihvaćanje zajednice i svijest da smo je uvrijedili. Odrješenje je znak, ali već po svojoj jednostavnosti predstavlja prvi korak jednog zadatka da sve više ulazimo u tajnu spasenja. To nije plaćanje računa, nego stvarno izraz naše volje da damo naknadu za grijeh i uđemo u dinamizam novog života.

ZAKLJUČNA MISAO

Ispovijed je veliko iskustvo prihvaćanja – prihvaćanja Boga u njegovu milosrđu bez granica, prihvaćanja Crkve kao zajednice braće i sestara pomirenih u Kristu, prihvaćanja nas samih i drugih. To je iskustvo koje se temelji i proizlazi iz riječi molitve koju je Isus naučio apostole, kojom molimo Oca da nam oprost kako mi opraštamo (Mt 6,12). Slavljenje pomirenja je trenutak slobode i slavlje: "Tako će na nebu biti veća radost zbog jednog obraćenog grešnika nego li zbog devedeset i devet pravednika kojima ne treba obraćenja" (Lk 15,7).

